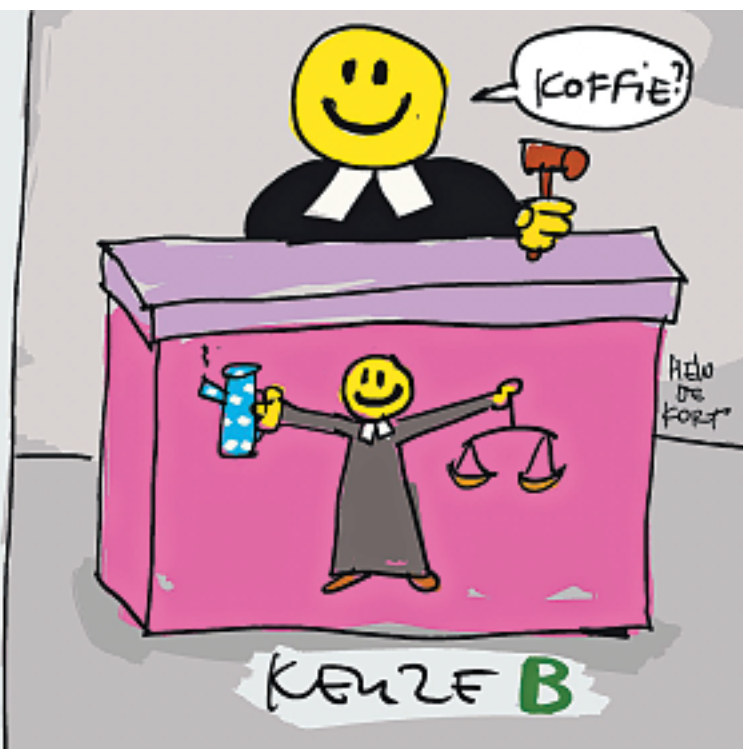
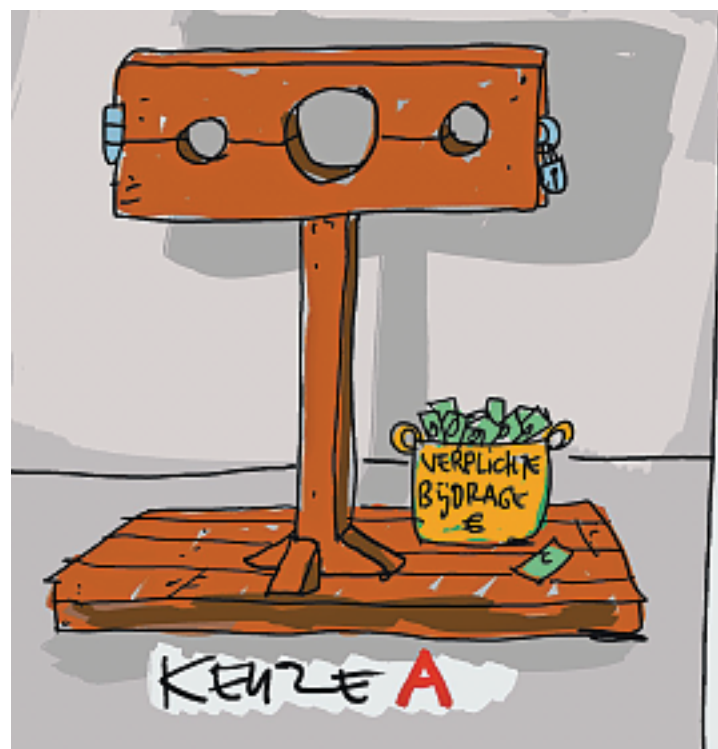

Liever naar de rechter dan veroordeeld door het Openbaar Ministerie

Bedrijven moeten niet sowieso willen schikken, maar alle voor- en nadelen afwegen

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

Madelon Stevens

Hoofdofficier van justitie Marianne Bloos van het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie (OM) heeft gereageerd op het bericht dat het OM met ING in gesprek is over een mogelijke schikking in een fraudezaak (FD, 27 februari). Volgens Bloos komt een schikking alleen in beeld als de verdachte ook zelf het foute van zijn handelen inziet en schuld erkent. In hoeverre biedt een transactie dan nog voordelen ten opzichte van een procedure voor de rechter?

De tijd dat een transactie het afkopen van een strafvervolgning zonder erkenning van schuld inhield lijkt voorbij. Het OM wil dat de verdachte ook bij een transactie altijd het boetekleed aantrekt. Daarnaast stelt het OM verdergaande voorwaarden aan een transactie, zoals blijkt uit een publicatie over ING, waarvan het OM inzage wil in toekomstige integriteitsrisico's.

Zo'n voorwaarde is in Nederland vrijwel nooit eerder gesteld of door de rechter opgelegd. Dit laatste is al reden genoeg om een dergelijk transactievoorstel niet zonder meer te accepteren. Hoewel dit ondergesneeuwd dreigt te raken, is Nederland nog altijd

een rechtsstaat. Een gang naar de rechter kan bedrijven beschermen tegen op de loer liggend machtsvertoon van het OM.

Een transactie zou een slepende rechtsgang met negatieve publiciteit, reputatierisico's en hoge kosten kunnen voorkomen. Recente schikkingen (waaronder Vimpelcom, SBM Offshore, KPMG en Ballast Nedam) laten zien dat de aanloop naar een transactie net zo slepend en vaak eenzijdig belicht is. Het voorafgaande strafrechtelijke onderzoek kan gepaard gaan met publiciteit, bijvoorbeeld bij een inval door opsporingsautoriteiten.

Daar komt bij dat het beleid van het OM inhoudt dat bij hoge transacties van meer dan € 50.000 een persbericht volgt. Zoals Bloos liet weten, worden persberichten langer en tegenwoordig voorzien van een feitenrelaas, 'om de openbaarheid die een zaak ter zitting voor een rechtbank zou hebben gekregen te compenseren'. Een verdachte kan nagenoeg geen invloed uit

Bedrijven kunnen baat hebben bij een evenwichtig rechterlijk oordeel

oefenen op de inhoud hiervan. Zodoende vindt een verdergaande naming-and-shaming plaats. Een procedure voor de rechter die aan waarheidsvinding doet en aandacht heeft voor juridische verweren biedt ruimte voor een tegengeluid. Daarnaast zijn transactiebedragen doorgaans vele malen hoger dan de boetes die een rechter bij een veroordeling voor vergelijkbare feiten oplegt.

De voordelen van een transactie ten opzichte van een procedure voor de rechter lijken steeds verder te zoeken. Dat geldt zeker als de bewijsbaarheid van het verwijt niet evident is. Het enige voordeel van een schikking lijkt dan het tijdsaspect en de — relatief — snelle zekerheid voor een verdachte over de uitkomst van de zaak. Het is echter de vraag wat de waarde van een snelle uitkomst is indien deze een — min of meer opgelegde — onvoorwaardelijke vaststelling van schuld inhoudt. Een schulderkenning kan bovendien voor extra problemen zorgen, bijvoorbeeld bij een financieringstraject, vergunningaanvraag of aanbestedingsprocedure. Bedrijven kunnen baat hebben bij een evenwichtig rechterlijk oordeel, waarbij ook rekening wordt gehouden met deze omstandigheden. Een procedure voor de

rechter kan weliswaar meerdere jaren in beslag nemen, maar die omvat wel een controle door een onafhankelijke partij die geen (financieel of ander) belang heeft bij de uitkomst. Dit speelt des te meer voor kleine en middelgrote bedrijven die niet in staat zijn eigen intern onderzoek te verrichten en volledig overgeleverd zijn aan het onderzoek van het OM. Zij kunnen belang hebben bij een tegenonderzoek onder leiding van de rechter.

Een schikking met het OM dreigt nagenoeg gelijk te worden aan een rechterlijke veroordeling, terwijl het nog maar de vraag is of een rechter daadwerkelijk tot een veroordeling zou zijn gekomen. Een recent voorbeeld is de NS-zaak, waarin het OM hoog heeft ingezet met eisen tot een jaar gevangenisstraf, terwijl alle verdachten door de rechter zijn vrijgesproken.

Het OM zit met dit nieuwe transactiebeleid op de stoel van de rechter en zet deze feitelijk ook buiten spel. Bedrijven doen er goed aan niet koste wat het kost te willen schikken maar alle voor- en nadelen zorgvuldig af te wegen. Een gang naar de rechter kan nog altijd de voorkeur verdienen. Ik ben benieuwd wat ING gaat doen.

Madelon Stevens is advocaat bij JahaeRajmakers.